

STATEMENT ODBORNÉ KOMISE

Bitcoin jako infrastruktura, rituál, imaginace.

Bitcoin je současně měnou, otevřeným protokolem a kryptografickým systémem, strojem bez centra, účetnictvím bez centrálního účetního, hodinami bez hodináře a archivem bez jediného správce. Existuje jako kód i jako hmota, jako globální síť uzlů, specializovaný hardware, spotřebovaná energie, produkováné teplo, hluk ventilátorů a neustále obnovovaná společenská dohoda. Je technickou infrastrukturou i politickou imaginací, radikálním pokusem přesunout vlastnictví, vzácnost a důvěru z institucí do pravidel vykonávaných stroji, přitom vytvářených, udržovaných a interpretovaných lidmi. Může být Bitcoin také uměním? Může protokol fungovat jako partitura, konsenzus jako kolektivní performance a blockchain jako médium? Nebo se uměním stává teprve tehdy, když někdo vstoupí do jeho infrastruktury, přisvojí si její pravidla, naruší jejich samozřejmost a umožní nám celý systém vidět jinak? Mohlo by umělecké dílo vzniknout v hluku, teple a energetických tocích těžby? Mohlo by reagovat na pohyb poplatků, čekání na potvrzení, dočasné forky nebo okamžiky, kdy se síť neshodne na jediné verzi přítomnosti?

Bitcoin může být příslibem svobody i novou závislostí, únikovou cestou i spekulací, vírou bez boha, komunitou bez území nebo institucí, která odmítá nazývat sama sebe institucí. Pro někoho Bitcoin začíná u matematického důkazu, pro jiného u rodinné platby přes hranice, zapomenuté seed phrase, zvuku těžebního zařízení, cenového grafu otevřeného při snídani, politického zákazu, internetového memu nebo rozhovoru mezi člověkem, který Bitcoinu věří, a člověkem, který mu nevěří vůbec. Jeho materiálem jsou také očekávání, konflikty, nové elity, formy solidarity, podvody, zklamání, humor, propaganda i odmítnutí.

Dílo proto nemusí obsahovat kód, používat blockchain ani mít digitální podobu. Bitcoin v něm může vystupovat jako materiál, příběh, prostředí, protivník, neviditelné pravidlo nebo společenský symptom. Může být přeložen do obrazu, objektu, filmu, zvuku, textu, spekulativní fikce, choreografie, veřejné intervence či participativního rituálu. Malba může pracovat s představou neviditelného vlastnictví, performance inscenovat konsenzus nebo ztrátu kontroly, socha zpřítomnit energii proměněnou v hash a příběh sledovat hodnotu putující mezi lidmi, kteří se nikdy nesetkají.

Technická znalost Bitcoinu není podmínkou účasti. Stejně podstatná je schopnost zahlédnout, co tato technologie uvádí do pohybu a co naopak ponechává mimo svůj záznam: lidské úmysly, práci, péči, násilí, původ hodnoty, mocenské vztahy a důsledky jednotlivých rozhodnutí. Rozpory Bitcoinu nejsou problémem, který musí dílo vyřešit.

Výzva nehledá logo Bitcoinu přenesené do galerie ani technologickou demonstraci převlečenou za umění. Hledá díla schopná vstoupit do prostoru mezi kódem a vírou, strojem a tělem, soukromým klíčem a veřejnou hodnotou, matematickým pravidlem a společenskou dohodou. Vztah díla k Bitcoinu může být přímý i metaforický, technický i intuitivní, osobní i systémový, obdivný, pochybojící, kritický nebo radikálně spekulativní. Bitcoin zde není nutné vysvětlovat ani oslavovat. Je možné jej použít, obývat, pozorovat, zpochybnit, přeložit, odmítnout nebo nepochopit, a představit si, čím se ještě může stát.

Bitcoin vrací do digitálního světa velmi staré otázky daru, dluhu, reciprocity, dědictví, oběti a příbuzenství. Výzva nehledá jedinou odpověď na otázku, co nám Satoshi daroval. Vyzývá umělce i veřejnost, aby tento dar přijali, odmítli, oplatili, přeměrovali nebo vytvořili vlastní fork jeho významu.